

ІСТОРИЧНА ДОВІДКА

Депортація кримських татар почалася 18 травня 1944 р. Депортованим давали на збори від кількох хвилин до півгодини. З Бахчисарая, Джанкою і Сімферополя їх ешелонами відправляли на схід. До кінця наступного місяця виселили 200 тис. осіб. Протягом року від голоду, хвороб та виснаження загинуло понад 30 тис. кримських татар.

У ніч з 17 на 18 травня 1944 р., згідно з постановою Державного комітету оборони СРСР від 11.05.1944 р., з Криму почали депортувати кримських татар, звинувачених у «зраді батьківщини». На НКВС покладался обов'язок закінчити виселення кримських татар до 1 червня. За найбільш вірогідними оцінками істориків, депортації зазнали понад 194 тисячі кримських татар. 24 червня їх долю розділили понад 15 тисяч греків, 12,4 тисячі болгар, 9,6 тисячі вірмен.

Важкі умови побуту у спецпоселеннях, які ускладнювалися незвичним кліматом та інфекційними захворюваннями, призвели до масових захворювань і смертності депортованих, що посилювалося фактичною відсутністю медичного обслуговування. Внаслідок цього, уже в липні 1944 р. в Узбекистані спалахнула епідемія малярії та жовтухи. Зокрема, у Наманганській області захворіло 40% депортованих. За архівами НКВС, до 1 січня 1945 р. в Узбекистані померло 13 592 засланих кримських татар, що становило 9,1% від їхньої кількості, а за наступний 1945 р. було зафіксовано ще 13 183 померлих (6 096 з яких були діти, 4 525 – жінки, 2 562 – чоловіки). Таким чином, за перші півтора роки депортації загинуло 17,8% депортованих в Узбекистан кримських татар. За даними національного руху кримських татар, у перші 4 роки депортації з них загинуло 46,2 % (за офіційною статистикою - 23 %, тобто 44,9 тисячі).

14 листопада 1989 р. Верховна Рада СРСР прийняла Декларацію «Про визнання незаконними і злочинними репресивних актів проти народів, підданих примусовому переселенню, і забезпечення їх прав».